

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ 2024 – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σ' ένα δικό σας κείμενο 70-80 λέξεων τα οφέλη του αθλητισμού για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Ο αθλητισμός προσφέρει σημαντικά οφέλη στα Άτομα με Αναπηρία. Ενισχύει τη σωματική δύναμη, την ισορροπία και τη λειτουργικότητα, ενώ ταυτόχρονα μειώνει τον πόνο, το στρες και την πιθανότητα εμφάνισης διαταραχών άγχους και κατάθλιψης. Επιπλέον, επιδρά ευεργετικά στην αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση του ατόμου, καλλιεργεί ψυχική ανθεκτικότητα και ταυτόχρονα συμβάλλει στην διαμόρφωση θετικής αίσθησης αυτοεικόνας. Τέλος, σύμφωνα με έρευνες, η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες προάγει την ακαδημαϊκή επιτυχία, ενισχύει την κοινωνική αλληλεπίδραση και βελτιώνει την οικογενειακή ποιότητα ζωής.

B1. Με βάση τα Κείμενα 1 και 2, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο τη λέξη Σωστό ή Λάθος (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο των κειμένων):

α. Σωστό («Τον 18ο και 19ο αιώνα ο αθλητισμός θεωρούνταν αποκλειστικά ως ένα μέσο για την αποκατάσταση Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ).», «Ο αθλητισμός στα ΑμεΑ απέκτησε άλλο νόημα οδηγώντας σταδιακά στην καθιέρωση αυτού που ονομάζεται σήμερα Διεθνές Παραολυμπιακό Κίνημα.»)

β. Λάθος («...η Ε.Ε. σε έκθεσή της (2018) αναφέρει ότι τα ΑμεΑ είναι λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν σε οργανωμένο άθλημα, συγκριτικά με άτομα χωρίς κάποια αναπηρία.»)

γ. Λάθος («...αν η κοινωνία λειτουργήσει ως πρόσφορο έδαφος όπου η αναπηρία αποτελεί ισότιμο μέλος αυτής, θα διευκολύνει όχι μόνο την απλή συμμετοχή των ΑμεΑ στο δικαίωμα της άσκησης και του αθλητισμού αλλά και την «ποιοτική» συμμετοχή.»)

δ. Λάθος («Η μέριμνα για τα ΑμεΑ δεν θεμελιώνεται στην έννοια της φιλανθρωπίας και στο συναίσθημα του οίκτου.»)

ε. **Σωστό** («Το κεντρικό αίτημα της σύγχρονης αντίληψης της κοινωνικής μέριμνας για τα ΑμεΑ είναι η ανάγκη το οργανωμένο κοινωνικό σύνολο να τους εξασφαλίσει ίσους με όλους όρους, συνθήκες και ευκαιρίες ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και κατάκτησης ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής.»)

B2. α. Πώς συνδέονται νοηματικά η δεύτερη και η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 («Εξετάζοντας... σώματος») και με ποια γλωσσική επιλογή επιτυγχάνεται αυτή η σύνδεση;

Στην δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 παρατίθενται στατιστικά δεδομένα σχετικά με τα ποσοστά αναπηρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (15% του πληθυσμού). Επίσης, αναφέρεται το δεδομένο ότι τα ΑμεΑ είναι λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν σε οργανωμένα αθλήματα σε σύγκριση με άτομα χωρίς αναπηρίες. Στη συνέχεια, η τρίτη παράγραφος επικεντρώνεται στα πολλαπλά οφέλη της άσκησης για τα ΑμεΑ. Η γλωσσική σύνδεση επιτυγχάνεται με τη φράση «Ωστόσο, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία...» η οποία συνδέει τις δυο παραγράφους αντιθετικά. Με τον τρόπο αυτό η συντάκτρια επιθυμεί να τονίσει ότι παρά το γεγονός ότι παρατηρείται λιγότερη συμμετοχή των ΑμεΑ σε οργανωμένα αθλήματα, η βιβλιογραφία και τα ερευνητικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι θα τα ωφελούσε σε μεγάλο βαθμό. Έτσι, η τρίτη παράγραφος επεκτείνει και εξειδικεύει τα γενικά δεδομένα της δεύτερης, παρέχοντας συγκεκριμένα παραδείγματα και λεπτομέρειες για τα οφέλη της άσκησης.

β. Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 («Μπορεί... γενικευθεί») το ύφος χαρακτηρίζεται ως τυπικό / σοβαρό. Να εντοπίσετε δύο στοιχεία του λόγου στην παράγραφο που επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό αυτό.

- Χρήση εξειδικευμένης ορολογίας («ΑμεΑ», «η σύγχρονη αντίληψη της κοινωνικής μέριμνας», «έντονα δημοκρατική» κ.λπ) → ενισχύεται το σοβαρό και τυπικό ύφος, προάγοντας τη σαφήνεια και την επίσημη διάσταση της παρουσίασης
- Κυριαρχία γ' προσώπου και χρήση παθητικής σύνταξης → αντικειμενικότητα, σοβαρότητα
- Απρόσωπη και αντικειμενική διατύπωση → Ο ομιλών αναγνωρίζει ότι «τα μέτρα που λαμβάνονται μπορεί να είναι ακόμα αποσπασματικά και πολλές φορές όχι τόσο αποτελεσματικά όσο θα θέλαμε», αλλά τονίζει ότι το σημαντικότερο είναι «η γενικότερη στάση» και η θεμελίωση των μέτρων σε μια «πολύ θετική αντίληψη ισότιμης αντιμετώπισης» Αυτή η αναγνώριση και η εστίαση στην γενικότερη στάση υποδηλώνουν μια σοβαρή και αναλυτική προσέγγιση του θέματος, αντί μιας επιφανειακής ή συναισθηματικής αντιμετώπισης.

B3. Πώς «συνομιλεί» το περιεχόμενο της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1 («Τα οφέλη της σωματικής άσκησης... συμμετοχή») με το περιεχόμενο του Κειμένου 2 ως προς τη στάση της κοινωνίας απέναντι στα ΑμεΑ;

Στήριξη και συμμετοχή: Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1, επισημαίνεται ότι η κοινωνία μπορεί να διευκολύνει την υπέρβαση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ, ενισχύοντας την αίσθηση του ανήκειν και την ποιοτική συμμετοχή τους σε δραστηριότητες. Αυτό συνδέεται με την αναφορά στο Κείμενο 2, σύμφωνα με την οποία η σύγχρονη κοινωνική μέριμνα για τα ΑμεΑ θεωρείται δημοκρατική και θεμελιώνεται στην ισότιμη αντιμετώπιση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για παροχή ίσων ευκαιριών και συνθηκών διαβίωσης.

Έμφαση στη στάση της κοινωνίας: Και τα δύο κείμενα εστιάζουν στη σημασία της κοινωνικής στάσης απέναντι στα ΑμεΑ. Το Κείμενο 1 αναγνωρίζει ότι η κοινωνία πρέπει να δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για την άσκηση και την αθλητική συμμετοχή των ΑμεΑ. Αντίστοιχα, το Κείμενο 2 τονίζει ότι η μέριμνα για τα ΑμεΑ δεν βασίζεται σε φιλανθρωπία ή οίκτο, αλλά σε μια θετική και ισότιμη αντίληψη της προσωπικότητας του ατόμου, η οποία συνάδει με την ιδέα της ίσης ευκαιρίας και ανάπτυξης.

Συμπέρασμα: Και τα δύο κείμενα συμφωνούν ότι η στάση της κοινωνίας και η δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος είναι στοιχεία κρίσιμα για την ενσωμάτωση και την αποτελεσματική συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνία.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Στο ποίημα δεν ορίζεται η ταυτότητα του ανθρώπου με βάση τα εξωτερικά γνωρίσματα. Ποια στοιχεία συγκροτούν την ταυτότητα του ανθρώπου σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας αξιοποιώντας τρεις διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες. Πιστεύετε ότι τα εξωτερικά γνωρίσματα ενός ανθρώπου καθορίζουν τις δυνατότητες και τις ικανότητές του; (150-200 λέξεις)

Στοιχεία που συγκροτούν την ταυτότητα του ανθρώπου:

Η παρουσία του ποταμού: Το ποιητικό υποκείμενο αναφέρει: «...έχω μέσα στο σώμα μου ένα ποτάμι που δεν είναι δικό μου» (μεταφορά), υποδηλώνοντας ότι η ταυτότητα συνδέεται με κάτι βαθύτερο και πιο ουσιαστικό από το σώμα ή την εξωτερική εμφάνιση. Αυτό το ποτάμι (σύμβολο) μπορεί να αναπαριστά τη ζωή, την ψυχή ή την εσωτερική δύναμη του ανθρώπου, που είναι ουσιώδης για την ταυτότητά του.

Η υπογραφή: Ο ποιητής αναφέρει ότι υπογράφει «ευανάγνωστα: Νικηφόρος» όταν «βγαίνει ο ήλιος και όταν δύει ο ήλιος» (επανάληψη). Η αναφορά αυτή στην υπογραφή, μια πράξη που δηλώνει παρουσία και ταυτότητα, πιθανότατα υποδηλώνει ότι η ταυτότητα σχετίζεται με την ατομική συνειδητότητα και τη συνεισφορά του ατόμου στον κόσμο και όχι με εξωτερικά χαρακτηριστικά.

Η επαφή με το σύμπαν: Η εικόνα του ποιητικού υποκειμένου που στέκεται «όρθιος αντίκρου στο σύμπαν, ασκεπής κ' ευλαβής» και βλέπει το σύμπαν να γίνεται «ολόκληρο ένα στρογγυλό, διαφανές ανθρώπινο πρόσωπο» (προσωποποίηση) δηλώνει μια εσωτερική

σύνδεση και πνευματική διάσταση της ταυτότητας. Αυτή η εσωτερική επαφή και η πνευματική σύνθεση είναι κεντρικά στοιχεία της ανθρώπινης ταυτότητας, αντί της εξωτερικής εμφάνισης.

Παράθεση προσωπικής άποψης (ενδεικτικά):

Παρόλο που τα εξωτερικά γνωρίσματα ενδέχεται να επηρεάσουν τις αντιλήψεις και τις ευκαιρίες που δίνονται σε έναν άνθρωπο, οι δυνατότητες και οι ικανότητές του εξαρτώνται κυρίως από εσωτερικά χαρακτηριστικά, όπως η προσωπικότητα, οι δεξιότητες που έχει αποκτήσει και το αξιακό σύστημα βάσει του οποίου πορεύεται στη ζωή. Η πραγματική ικανότητα και η ταυτότητα διαμορφώνονται από την εσωτερική δύναμη του ατόμου και την επιμονή του να εξελιχθεί και να αναπτυχθεί.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Στο Κείμενο 2 διατυπώνεται η άποψη ότι «Το κεντρικό αίτημα... για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) είναι η ανάγκη το οργανωμένο κοινωνικό σύνολο να τους εξασφαλίσει ίσους με όλους όρους, συνθήκες και ευκαιρίες ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και κατάκτησης ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής».

α) Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ;

β) Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη που διατυπώνεται στο παραπάνω απόσπασμα για τον ρόλο του οργανωμένου κοινωνικού συνόλου στην κατάκτηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής των ΑμεΑ; Να διατυπώσετε τις θέσεις σας σε μια σύντομη εισήγηση 350-400 λέξεων στο πλαίσιο μιας εκδήλωσης που διοργανώνει το σχολείο για τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Στην απάντησή σας να αξιοποιήσετε δημιουργικά τα Κείμενα 1 και 2.

(ενδεικτικό σχεδιάγραμμα κυρίως θέματος)

α) Προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ

1. Φυσικά Εμπόδια

- Μη προσβάσιμες υποδομές (κτήρια, δημόσιες συγκοινωνίες)
- Έλλειψη κατάλληλων βοηθημάτων (π.χ., αναπηρικά αμαξίδια, ακουστικά)
- Περιορισμένη πρόσβαση σε αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες

2. Κοινωνικά Εμπόδια

- Στιγματισμός και κοινωνικές προκαταλήψεις
- Απουσία συμπερίληψης σε κοινωνικές δραστηριότητες
- Έλλειψη ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης της κοινωνίας

3. Οικονομικά Εμπόδια

- Υψηλό κόστος αγοράς και συντήρησης βοηθημάτων
- Περιορισμένα οικονομικά επιδόματα και υποστήριξη
- Δυσκολία στην εύρεση εργασίας και επαγγελματικής ενσωμάτωσης

4. Ψυχολογικά Εμπόδια

- Εσωτερικευμένος στιγματισμός και αυτοεκτίμηση
- Άγχος και κατάθλιψη λόγω κοινωνικών και προσωπικών προκλήσεων
- Αίσθημα απομόνωσης και απογοήτευσης

5. Υγειονομικά Εμπόδια

- Πρόσβαση σε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα
- Ελλιπής θεραπευτική υποστήριξη
- Υψηλό κόστος για ιατρικά φάρμακα και θεραπείες

6. Εκπαιδευτικά Εμπόδια

- Μη προσβάσιμα εκπαιδευτικά υλικά και κτήρια
- Περιορισμένη υποστήριξη για μαθητές με ειδικές ανάγκες
- Δυσκολία στην πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους και προγράμματα

β) Ρόλος οργανωμένου κοινωνικού συνόλου στην κατάκτηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής για τα ΑμεΑ

1. Δημόσιες Υποδομές

- Διασφάλιση προσβάσιμων κτηρίων και μεταφορών
- Παροχή οικονομικής ενίσχυσης για αναπηρικά αμαξίδια, ακουστικά κ.λπ.
- Δημιουργία ειδικών χώρων για αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες

2. Κοινωνική Στήριξη

- Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τα δικαιώματα και τις ανάγκες των ΑμεΑ
- Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης μέσω εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων
- Ενίσχυση και υποστήριξη της κοινωνικής συμμετοχής

3. Οικονομική Στήριξη

- Παροχή οικονομικών επιδομάτων και επιχορηγήσεων
- Δημιουργία θέσεων εργασίας και προγραμμάτων κατάρτισης για ΑμεΑ
- Παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων για επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν ΑμεΑ

4. Ψυχολογική Υποστήριξη

- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης για διαχείριση άγχους και κατάθλιψης.
- Προγράμματα ενίσχυσης αυτοεκτίμησης και ψυχικής ανθεκτικότητας

5. Υγειονομική Φροντίδα

- Εξασφάλιση πρόσβασης σε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα.
- Παροχή δωρεάν ή επιδοτούμενων ιατρικών φαρμάκων και θεραπειών

6. Εκπαιδευτική Στήριξη

- Δημιουργία προσβάσιμων εκπαιδευτικών υλικών και κτηρίων
- Παροχή ειδικής υποστήριξης σε μαθητές με ειδικές ανάγκες
- Εξασφάλιση πρόσβασης σε εκπαιδευτικούς πόρους και προγράμματα